

Museu de Granollers

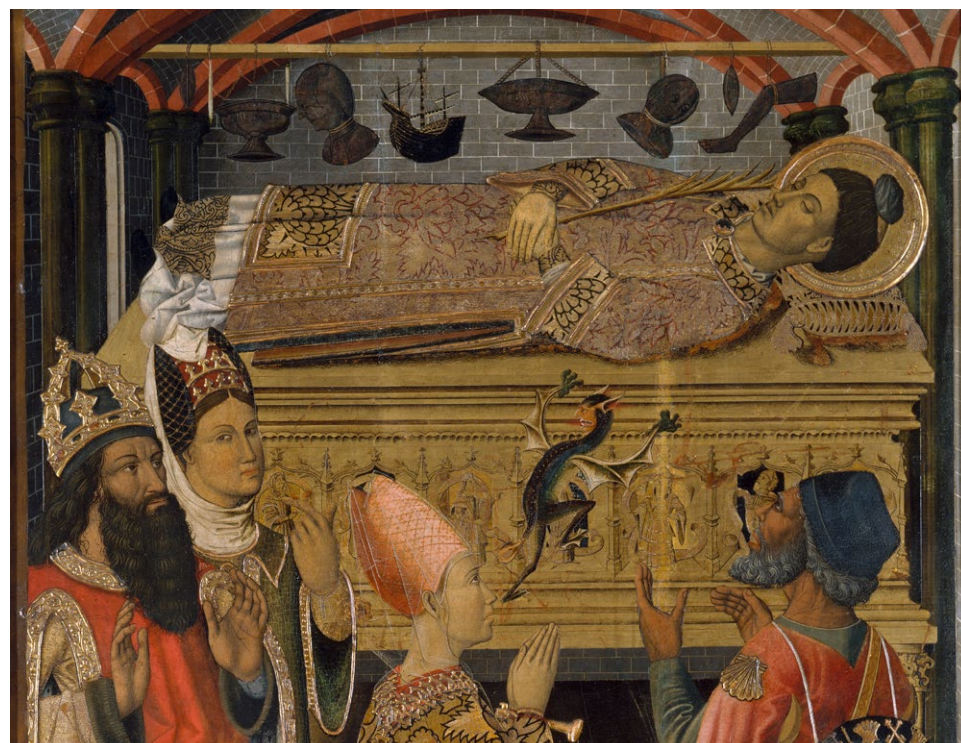
Carrer Anselm Clavé, 40-42
08401 Granollers, Barcelona
+34 93 842 68 40
museu@granollers.cat

museugranollers.cat

De dimarts a divendres de 17.30 a 20.30h.
Dissabtes d'11 a 14 i de 16:30 a 20:30h.
Diumenges d'11 a 14 h i de 17:30 a 20:30h.

HISTÒRIES SENSE PARAULES

El retaule de sant Esteve de Granollers

Grup Vergós. La princesa Eudòxia davant la tomba de sant Esteve, cap a 1495-1500.
Trepç d'ou i daurat sobre fusta. 192,3 x 114,2 x 6,5 cm. MNAC 24146. (Fragment).

Ajuntament de Granollers

Amb el suport de:

Històries sense paraules

El retaule de sant Esteve de Granollers

En un temps en què les imatges parlaven més fort que les paraules, els artesans medievals creaven autèntiques obres d'art que adornaven els nostres temples. Amb pinzells i pigments naturals, donaven vida a les històries sagrades, transformant les taules de fusta en finestres cap al món espiritual. *Històries sense paraules*, fetes a partir d'imatges on es recullen diferents escenes que van construir el relat.

Aquesta exposició us convida a transitar per un temple simbòlic del Granollers baixmedieval. Iniciem el camí flanquejats per tretze mènsules que procedeixen de l'església parroquial de Sant Esteve, ja siguin de la nau, de l'absis o de la portalada. Fonamentalment pertanyen al període gòtic, tot i que els trets arcaïtzants i el llenguatge esquemàtic d'algunes en testimonien la tradició romànica.

Si continuem avançant, trobarem el retaule de Sant Sebastià i Sant Eloi, obra del taller Vergós. Provenint de la capella lateral de Sant Sebastià i Sant Eloi, de l'església parroquial de Sant Esteve de Granollers, el retaule va ser venut a la Junta de Museus de Barcelona, l'any 1917, juntament amb el retaule de l'altar major de Sant Esteve de Granollers. Obra realitzada cap a 1500, hi podem veure sant Sebastià, sota el Calvari i al centre, presidint la trama. A dreta i a esquerra, els carrers amb els fets àlgids de les vides de sant Sebastià i sant Eloi. A la predel·la, sant Roc, sant Llop, el Crist en Pietat, sant Nicolau i sant Bartomeu arrodoneixen el conjunt.

Seguim endavant i trobarem dos audiovisuals, un amb la recreació de l'aixecament de l'església gòtica de Sant Esteve de Granollers, avui malauradament quasi desapareguda, menys el campanar, vestigi i testimoni d'una època passada que forma part de l'església actual. L'altre audiovisual ens endinsa en el treball dels tallers en època medieval i la funció adoctrinadora dels retaules en aquesta època. Descobrirem els contractes que regien la creació d'un retaule i coneixerem el paper fonamental dels gremis en la preservació de l'art i la qualitat dels seus productes.

Una mica més enllà, trobarem els dos fragments de la trona petita de la capella del Roser, de l'any 1703. Tot i l'evident estil gòtic de les peces, aquestes foren obrades segles més tard a imitació de la trona gòtica, avui desapareguda. Devem la conservació de la trona petita al pintor Vicent Albarranch i Blasco, membre fundador de la Comissió del Museu de Granollers. Tot i la participació dels sindicats anarquistes en la crema i posterior enderrocament de l'edifici, el comitè revolucionari facilità que la Junta del Museu de Granollers pogués recuperar de l'església alguns elements artístics abans de l'incendi.

A la fi trobem el retaule de l'altar major, quasi conservat completament, un conjunt retaulístic emblemàtic format per tretze taules amb catorze escenes, que tanca el recorregut de l'exposició.

A les esglésies gòtiques, el retaule major és el referent principal de l'edifici. És la imatge majestuosa que més centrifuga les mirades de la congregació.

Així, finalitzem el nostre camí, amb el retaule de Sant Esteve de Granollers, una joia del gòtic català a cavall dels segles XV i XVI.

Col·lecció del MNAC
Provenint de l'altar major de l'església parroquial de Sant Esteve de Granollers.
Venut a la Junta de Museus, l'any 1917, juntament amb el retaule de sant Sebastià i sant Eloi.

Des del segle XIV s'havia produït un augment de la importància del mercat i de la producció manufacturera de Granollers sobre l'entorn rural, que provocaria una certa atracció de població, de manera que la vila creixia en habitants mentre els pobles veïns en perdien (Palou, Corró, Llerona, Marata). Si el 1378 podien ser entorn de 640, l'any 1553 passaven del miler. A mitjan segle XV es deia que l'església romànica s'havia fet petita, però la construcció de la gòtica va ser llarga; consta que s'estava edificant entre 1491 i 1500, i el 1511 encara no estava ben acabada. El 1484 ja hi ha notícia que es volia fer el retaule, però el primer pagament va ser el 1495 i el darrer, el 1500.

El dinamisme social d'aquells oficis es manifestaria amb l'organització en gremis o confraries, alguns ja des de finals del segle XV, com va ser la dels ferrers i oficis del metall (serrallers, calderers) entorn del seu patró, sant Eloi, que ja tenien un altar a l'església el 1498. Un reflex més d'aquella conjuntura va ser l'encàrrec que van fer al mateix taller dels Vergós d'un retaule dedicat a sant Sebastià i sant Eloi. Altres confraries de les quals també hi ha notícia durant el segle XVI van ser la de santa Magdalena (teixidors de llana, sastres i calceters),

L'activitat comercial va ser la fonamental per al desenvolupament de Granollers. Ja des del segle XIV s'havia enfortit jurídicament, amb el suport de privilegis reials, tant el

El creixement del mercat va obligar el Consell a fer noves distribucions dels llocs de venda dels diferents productes, a les places de l'Oli, del Blat, de les Olles o dels Cabrits i sota els porxos que hi havia entorn d'algunes d'elles i d'alguns dels carrers propers, els actuals Sant Roc o Santa Elisabet, així com en una part de la dita plaça del Mercat (a partir del segle XVI, plaça Major). La culminació d'aquest procés va ser a partir de mitjan segle XVI, quan es decidia embellir la plaça Major i es va construir la Porxada entre 1586 i 1587. Urbanísticament s'havia passat del Granollers entorn de l'església de Sant Esteve al Granollers entorn del mercat.

Jaume Dantí i Riu